
REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM JUŽNE PRIMORSKE 2014-2020

DELOVNA SKUPINA ZA TRG DELA IN IZOBRAŽEVANJE ZAPISNIK SESTANKA, KOPER, 4. 6. 2013

Prisotni:

- Vojko Čok, predsednik Regionalnega razvojnega sveta,
- Stojan Gorup, Sloveneta d.o.o.,
- Marko Gorišek, Mestna občina Koper,
- Marija Rogan, OOO Sežana,
- Alenka Grželj, Ljudska univerza Koper,
- Peter Medica, Visokošolsko središče Sežana,
- Aleksander Batič, Interso,
- Bojan Mevlja, Rotunda,
- Nevenka Bandelj, Zavod RS za zaposlovanje,
- Elvis Bašanović, Karierni center Univerze na Primorskem,
- Iztok Drožina, Srednja tehniška šola Koper,
- Angel Šav; Srednja tehniška šola Koper,
- Slavko Mezek, RRC Koper.

Stojan Gorup: Ponovil je jutranjo predstavitev, izpostavil je glavne ovire razvoja gospodarstva, ki neposredno vpliva na razpoložljivost delovnih mest:

Glavne ovire:

- Tujih neposrednih investicij (TNI) je malo (v izgradnjo zmogljivosti in vzpostavitev dejavnosti), razen trgovine;
- Težave – ni urejenih poslovnih con; tam, kjer so, so predrage. V Italiji so bistveno cenejše, takoj za mejo je ponudba za 17-35-60 eur/ m² komunalno opremljenega zemljišča v industrijskih conah. Take cene lahko ponudijo zaradi finančnih podpor (npr. regije), ki jih uživajo.
- Pomembno je izboljšati ponudbo gospodarsko-poslovnih oz. obrtnih con, zaradi novih delovnih mest s pomočjo tujega kapitala;
- Slaba konkurenčnost: nizka dodana vrednost, šibka inovativnost, kar vse omejuje sposobnost za rast.
- Problem je pri financiranju mladih podjetij: težko pridejo do financ preko bančnih kreditov.
- Projekti vzpostavitve con se ne izvajajo kontinuirano, za ureditev cone (zagotovitev zemljišč, vnos v prostorske načrte, priprava vse dokumentacije, komunalno opremljanje) je potrebno veliko časa in denarja;
- Prostor v obstoječih conah se ne trži aktivno,
- Potrebna je podpora inovativnosti v podjetjih, internacionalizaciji podjetij,

- Glede pametne specializacije: zgodovinsko se je regija specializirala v turizmu in logistiko, dopolnitev bi bila v inovativnih proizvodih in storitvah.
- Nezaposlenost: konec I. 2012 – 5669, nezaposlenih s 5+6 stopnjo izobrazbe je 800;

Nevenka Bandelj:

- Nezaposleni mladi so problem, precej jih odide, zato jih v evidencah ni, gredo v tujino ali v druge regije, zaposlujejo se tudi v prekarnih ali neustreznih delovnih mestih,
- V zadnjem letu opaža velik upad razpoložljivosti del mest, v vseh panogah, tudi gostinstvo manj zaposluje,
- Prevladujejo zaposlitve za krajši čas – za manj kot 6 mesecev, 80 % zaposlitev za določen čas,
- Trg dela je že sedaj fleksibilen, ni nikakršne potrebe po še večji fleksibilnosti,
- Spodbujajo samozaposlovanje, v regiji je povpraševanje po taki obliki zaposlovanja, vsaj 60% teh zaposlitev se ohrani (po dveh letih po subvenciji),
- Podjetniškega znanja bi lahko bilo več, potrebno je vzgajanje podjetnikov,
- S posebnimi programi se spopadajo s strukturnimi neskladji na trgu dela,
- Manjka jim informacij o realnih potrebah v gospodarstvu.

Elvis Bašanović:

- Manjka zgodnje usposabljanje za podjetništvo,
- Razvijati je potrebno potencial za podjetništvo posameznikov od mladih let dalje,
- Premalo se dela z mladino, poklicno usmerjanje je šibko, izbor šole pogosto na podlagi enega pogovora,
- Manjka odkrivanje poslanstva posameznika, ki je ključno za produktivno delo in zadovoljstvo posameznika.

Nevenka Bandelj:

- delajo analize zaposlovanja, opažajo velika neskladja, vendar je pomembno, da posameznik konča šolo in razvije dodatne kompetence za delo;

Elvis Bašanović:

- pomembna je motivacija, kar je ključni problem, večina (brezposelnih). Manjka odkrivanje poslanstva posameznika, ki je ključno za produktivno delo in zadovoljstvo posameznika.
- skeptičen je do podatka, da se 60% samozaposlenih uspe obdržati po 2 letih, to bolj pripisuje dejstvu, da je potrebno subvencijo vrniti, če prenehaš z dejavnostjo pred iztekom tega roka, veliko jih takoj po tem roku propade,

Aleksander Batič:

- potencial je tudi v tem, da iz hobija narediš posel,
- možna rešitev je delo od doma, integralno delo od doma, model: razvoj ekoloških naselij,
- na podeželju – možno kombinirati delo od doma s kmetijstvom;
- »Coworking« - zanimiv pristop, potrebno zagotoviti ustrezne prostore;

Stojan Gorup:

- Na trgu dela se iščejo manj zahtevni poklici,

- Večina sp se odpira v gradbeništvu, čiščenju, kar nakazuje na to, da gre za prikrit prehod v manj varne oblike zaposlitve in ne za pravo podjetništvo;
- neuskkljenost v ponudbi in povpraševanju po strokovnih profilih je problem, predvsem pa ni delovnih mest;
- Oblikovanja kamna – primer oživljanja tradicionalne dejavnosti, ki ima perspektivo;;

Iztok Drožina:

- Srednja tehnična šola Koper sodeluje s koncernom Hidria,
- Skupaj usposablja mlade za specifična delovna mesta,
- Orodjarjev ni, zadnja dva so usposobili pred 2 leti, mladi se ne odločajo za tovrstne poklice zaradi neosveščenosti (tudi staršev), pa tudi zaradi slabih plač ;
- Alternativa izobraževalnemu sistemu – večja vloga podjetij v izobraževanju;
- Hidria – načrtujejo nove zaposlitve – zahteva zelo drago izobraževanje,
- Šola zato potrebuje novo opremo;
- Pomembno je vedeti, kakšne so potrebe regije danes, vendar tudi o tem, kakšne bodo potrebe v regiji v prihodnosti;
- Pomembne so kompetence, ki jih pridobiš doma; pomembno je izobraževanje po formalnih in neformalnih poteh, in priznanje le-tega na trgu dela,
- V gospodarstvu ni pomembna šola, bistveno je kaj znaš,
- Pomembno je vedeti, kam se bo regija razvojno usmerila: Kaj želimo? Energetiko? Turizem? Brez tega poznavanja je tudi usmerjanje izobraževanja manj uspešno;

Alenka Grželj:

- Problem so tudi odrasli,
- Kadrovska funkcija v regiji ne obstaja, kar je problem,
- Nadaljujejo projekt CVŽU – Center vseživljenjskega učenja – gre za kombinacijo usposabljanja, informiranja in svetovanja, za mehke veščine,
- Za odrasle si je treba vzeti čas in odkriti njihove kompetence: ugotavljanje o neformalnih znanjih,
- Potrebno je usposabljanje svetovalnih služb,
- Ljudska univerza bo svoje delovanje osredotočila na CVŽU, ki vključuje tudi krajša poklicna izobraževanja, npr. za potrebe turizma;
- Pogrešajo poznavanje razvojne smeri regije, če bi bila le-ta določena, bi bilo tudi usmerjanje usposabljanj preprostejše;
- Ključ za uspeh na trgu dela je čim bolj kvalitetna splošna izobrazba,
- Lani so opazili, da se spreminja struktura vpisa v razpoložljive programe: tudi visoko izobraženi se bolj pogosto odločajo za poklice,
- Zelo veliko je odraslih, za starejše je to težje, so manj prilagodljivi,
- Za svoje programe pričakujejo podporo v Regionalnem razvojnem programu;

Nevenka Bandelj:

- Starejši od 50 let (predstavljajo 36% vseh brezposelnih), so slabše izobraženi in težje zaposljivi,
- Starostna kategorija 25-39 so lažje zaposljivi,
- Pri mladih je potrebno spodbujati kreacijo delovnih mest, krepiti podjetniški duh, izboljšati konkurenčno sposobnost,

Marija Rogan:

- Trd oreh je spremeniti mentaliteto – odnos do poklicev,
- Staršev usmeritev v poklic ne zanima, problem so tudi slabe plače,
- Komunikologija – popularna, po drugi strani pa ni poklicev, kot npr. strojni inštalaterji, varilci,
- Mladi zaradi slabih zaposlitvenih perspektiv odhajajo;
- Nujno se je povezati – nihče ne bo ponudil 4000 manjkajočih delovnih mest,
- Samozaposlitev – je ena izmed možnih rešitev,
- Perspektiven je tudi projekt mentorstva;

Bojan Mevlja:

- Socialno podjetništvo nudi perspektive za nova delovna mesta,
- RRP – naj opredeli največje probleme in načine, kako do rešitev,
- Potencial so socialna podjetja (definirati potrebe, družbene inovacije za nastanek podjetij),
- Nevladne organizacije (NGO) – so velik potencial za zaposlovanje,
- Predlagali so finančni sklad za podporo delovanju NGO, tu je možno najti tržne niše,
- Obstoječim panogam je mogoče povečati dodano vrednost, če se povežejo z znanostjo – instituti itd, tudi povezovanje in vloga gospodarskih oz. obrtnih zbornic je premalo izrabljena;

Marija Rogan:

- Pomembno je čim zgodnejše vključevanje šolajočih v podjetja, potrebno je vzpostaviti sistem štipendiranja, dela štipendistov med počitnicami, mentorstva ipd.;
- Sistematične izmenjave,

Elvis Bašanovič:

- Ni zaupanja v mlade,
- Potencial so društva, ljubiteljske dejavnosti, tu se skriva marsikateri zametek, ki bi ga bilo mogoče razviti in (komercialno) tržiti.
- Potrebno je vzpostaviti sistematično vključevanje otrok in mladostnikov v podjetništvo (predavanja v okviru osnovne šole in srednjih šol..).

Alenka Grželj:

- Izobraževalni programi bi morali biti usmerjeni bolj konkretno, koristila bi delovna praksa (npr. en dan v tednu), vsaj v zadnji fazi študija,

Nevenka Bandelj:

- Včasih je bil vzpostavljen sistem pripravništva, to zdaj manjka, manjka tudi mentorstvo,
- Strinja se z uvajanjem v delo že med časom študija,
- Vajeništvo je pomembno, zanemarjeno,

- Šole in fakultete imajo dovolj avtonomije, da same organizirajo to (sodelovanje z gospodarstvom), ni se potrebno izgovarjati na zakonodajo;
- Tudi seminarske naloge ipd naj bodo v času študija bolj praktični,

Marija Rogan:

- Deregulacija poklicev, ki se vedno širše uvaja, predstavlja nevarnost neprofesionalnosti,
- Dolgoročno nižanje kvalitete kadrov,
- Za določene stvari šole še nujno potrebne, skozi nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) se pridobijo kompetence;

Vojko Čok:

- Obstoječi vzorci izobraževanja in zaposlovanja ne bodo vzdržali, globalizacija narekujejo smer sprememb,
- Šola naj da široko znanje, poklicne šole morajo biti drugačne,
- Imamo še vzorce, ki ne vzdržijo,
- Gospodarstvo v regiji je bilo pred 20-timi leti – diverzificirano – od Splošne plovbe, lesne industrije, kovinske industrije, gradbeništva, živilske industrije ipd, struktura gospodarstva je zahtevala celo paleto poklicev,
- Danes – ni več proizvodnje,
- Vprašanje je, kako premakniti zadeve. Mentorstvo – izvedljivo je v velikih sistemih, v manjših težje, saj je konkretno vsa dejavnost usmerjena v dohodek,
- Naučiti se morami pravočasno identificirati trende in delovati na osnovi trendov – ta del nam manjka, tudi kriza je posledica odsotnosti pravočasnega strateškega pogleda,
- Majhni smo, ni ekonomije obsega, odpirati se moramo, nacionalna orientacija je drugačna kot v npr. v Italiji,
- Ravnati moramo dolgoročno, preventivno.
- Potrebno bo najti konsenz o tem, da so vsa dela in tisti, ki jih opravljajo, spoštovani.

Bojan Mevlja:

- občine so pogosto razvojni problem, ker premalo razmišljajo o (regionalnem) razvoju,

Marko Gorišek:

- So razlike, do sedaj je bila pri usmerjanju regionalnega razvoja prevlada županov, ta RRP bo sprejemal razvojni svet, ki bo sprejemal ključne odločitve;

(Pripomba Elvis Bašanović: RRP vseeno v končni fazi potrjujejo župani.....).

- Potrebne so industrijske, obrtne cone, odpiranje obratov, tuje investicije,
- Tehnološki parki, inkubatorji za nove podjetnike,
- Podjetno v svet podjetništva je primer dobre prakse, ki ga bi bilo smiselno izvajati tudi v naslednjem programskem obdobju,;

Vojko Čok:

- Največja podjetja so integrirane v svetovne skupine,
- V Sloveniji je njihovo delovanje reducirano v izvajanje poslovne politike, ki jo določi centrala; zahtevnejše funkcije se vršijo v centrali;

- Taka struktura zahteva drugačno strukturo kadrov, ne potrebuje več znanj za strategije, razvojni centri so drugje, v spremenjenih pogojih se bomo morali prilagoditi;

Angel Šav:

- Strinja se z g. Čokom;
- Danes sestanek je lahko iztočnica za ukrepe v prihodnosti;
- Glede poklicnega izobraževanja: zadeve se bodo spremenile, šole bodo morale usposablјati potrebne profile, medpodjetniški izobraževalni center MIC so na nivoju države ustanovljeni za servis podjetjem;
- Problem je, da v domačih firmah delajo tujci (zaradi manjših stroškov), to bo potrebno rešiti na nivoju države;

Alenka Grželj::

- Manjka povezovalni element, opravi ga lahko RRC Koper,
- V RRP izpostavimo 3-4 razvojne prioritete, to bi olajšalo tudi načrtovanje potrebnih profilov;
- Npr – če je razvojna usmeritev turizem – potem ne na to navezuje tudi kmetijstvo, vinarji, oljkarji itd. – potrebno je narediti verigo, potem bo jasno, kaj je potrebno izobraževati, tako bo lažje motivirati tudi starše,
- Rabijo strategijo, projekti morajo biti konkretni, krog mora biti sklenjen.

Peter Medica:

- V RRP je potrebno uvrstiti: izobraževanje in infrastrukturo za usposabljanje,
- Vzpostaviti točke za celotno izobraževanje in usposabljanje po celotni vertikali: od osnovnega, srednjega izobraževanja, višje šole, (ki so zelo pomembne),
- Nameravajo okrepiti laboratorij za oblikovanje kamna, ta bi lahko povezoval vse različne vidike,
- Predlagal je uvrstitev tega projekta v RRP.

Zaključki:

- Treba je vzpostaviti vzpostaviti REKACE – Regionalni karierni center, ki bo delal z mladimi in otroci ter njihovimi starši. (Elvis Bašanović)
- Treba je vzpostaviti sistematično vključevanje otrok in mladostnikov v podjetništvo (predavanja v okviru osnovne šole in srednjih šol..). Pomembno je, da vsak otrok in kasneje mladostnik dobi priložnost raziskovati in odkrivati lastno poslanstvo, ki je ključno pri odkivanju, kaj bo posameznik počel v življenju in kako uspešen bo pri tem. (Elvis Bašanović)
- Potrebno je podpreti razvoj potencialov, novih pristopov v (samo)zaposlovanju, ki temeljijo na fleksibilnosti. Primeri so delo na domu, kombinacija plačanega in ljubiteljskega dela (npr. kmetovanje), coworking ipd. (Aleksander Batič)
- Potrebujemo inkubator za socialno/družbeno podjetništvo: nevladne organizacije NGO – društva ipd – podpreti njihove dejavnosti, proizvode. Priložnosti se ponujajo za razvoj novih produktov na podlagi ljubiteljske dejavnosti (npr. v povezavi s turizmom - razvoj športnega turizma (razvoj produktov) – jadrnanje, veslanje ipd.).
- Potrebno je spodbujati podjetniškega duha in podjetništvo od osnovne šole dalje (Nevenka Bandelj, Elvis Bašanović).

- Medpodjetniški izobraževalni center je primer dobre prakse, zato je potrebno aktivnosti nadaljevati in nadgraditi. Primer MIC je tudi projekt Centra za oblikovanje in obdelavo kamna v Sežani, ki je v pripravi. Uvrščen je bil v prejšnji RRP, vendar ker se v tem obdobju ne bo izvedel, ga je občina ponovno uvrstila med svoje prioritete projekte za obdobje 2014-2020 (Iztok Drožina, Angel Šav, Peter Medica).
- Tudi delovanje CVŽU – Centra vseživljenjskega učenja in kariernega centra, pod okriljem Ljudske univerze Koper, je pomemben prispevek k razvoju kompetenc različnih kategorij ljudi. Delovanje je potrebno okrepiti in ga nadgraditi. Z ZRZS in Kariernim centrom pripravljamo osnutek projekta/ konzorcija Razvoj in širitev mreže informacijskih in svetovalnih storitev za vseživljenjsko karierno orientacijo in osebni razvoj, ki naj bi zajel celo populacijo (Alenka Grželj).
- Na trgu dela je opazno pomanjkanje ponudbe delavcev s poklicnimi kvalifikacijami. Zato je potrebno doseči reafirmacijo poklicev, tako pri starših otrok kot pri mladini, ki se odloča o poklicni poti.
- Mentorstvo je zelo pomembno, saj olajša po končanem šolanju prehod v svet dela. Zato je potrebno podpreti mentorstvo na različnih področjih.
- Obetaven projekt Zavoda za zaposlovanje je povezovanje različnih profilov brezposelnih v skupine, ki bi bile sposobne prevzeti konkretne kompleksnejše naloge na trgu (npr. v gradbeništvu). Aktivnosti v tej smer bi kazalo okrepiti.
- Zagotoviti je potrebno kakovost študijskih programov UP, vsebina univerze naj bo avtonomna, okrepiti pa je potrebno sodelovanje z gospodarstvom (skozi seminarske naloge, diplomske, magistrske naloge, doktorske naloge v tesnem sodelovanju z gospodarstvom);
- Sistem spremljanja trga dela manjka oz. je pomanjkljiv, ga je težko vzpostaviti,

Projekti:

- Razvoj in širitev dejavnosti Centra vseživljenjskega učenja in kariernega centra (nosilec Ljudska univerza Koper);
- REKACE – regijski karierni center (odkirvanje poslanstva, spodbujanje podjetništva, inkubator socialnega podjetništva, neformalna izobraževanja, karierni coaching, povezava z gospodarstvom, delo na terenu in medgeneracijsko sodelovanje..)
- Podpora inovativnim oblikam samozaposlovanja (coworking ipd.);
- Inkubator za socialna podjetja (usposabljanje, fizična in poslovna infrastruktura, finančna shema);
- Promocija podjetništva za različne starostne/izobrazbene kategorije;
- Medpodjetniški izobraževalni center (prostori, oprema, podpora projektom);
- Promocija večje priljubljenosti poklicev (za mlade in starše);
- Podpora programom mentorstva;
- Projekti sodelovanja izobraževalnih institucij in gospodarstva (študijske naloge usmerjene v reševanje praktičnih problemov, poletne delovne prakse, pripravništvo ipd.),
- Vzpostaviti kvalitetnejši sistem monitoringa trga dela/izobraževanja;